Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Seisiún 2:

Forléargas ar Shnáithe 2 ‘Mionstaidéir ar fhoinsí’ agus Plé ar chuir chuige i leith Shnáithe 3,'Éire"

Fócas an tSeisiúin

Cuirimis sinn féin ar an eolas faoi Shnáithe 2 (Fiosrú Criticiúil agus Léirmhíniú)

Snáithe 3 – Éire 1879-2009 – a Fhiosrú

Snáithe 2: Mionstaidéir ar Fhoinsí

Oide

Tá Snáithe 2 dírithe ar na scoláirí a bheith ag forbairt tuiscint ar an ról lárnach atá ag fianaise le linn breithiúnais stairiúla a chinneadh. Tá an snáithe eagraithe sa chaoi go mbíonn na scoláirí ag gabháil do cheithre mhionstaidéar stairiúla arna leagan síos agus ag déanamh fiosrú orthu, bunaithe ar eachtraí, imeachtaí, próisis, saincheisteanna, téamaí nó pearsantachtaí móra arna dtarraingt ó réanna éagsúla den am atá thart, agus béim á leagan ar ábhar bunaidh.

Snáithe 2: Mionstaidéir ar Fhoinsí
An Mheánaois
An Nua-Aois Luath
An 19ú hAois
An 20ú hAois ar aghaidh
Téann na scoláirí I ngleic le ***gach*** mionstaidéar atá leagtha síos sna snáithe seo.

Ceapadh an snáithe seo chun seans a thabhairt do scoláirí scileanna an staraithe de réir mar a fhorbraítear i Snáithe 1 iad a chur i bhfeidhm. Tá cleachtadh criticiúil le réimse cineálacha éagsúla fianaise ina chuid lárnach de na fiosrúcháin.

Sonraíocht Churaclaim le haghaigh Stair na hArdteistiméireachta lch. 16

Meán Fómhair 2026 – an tSonraíocht le seoladh **(NCCA)**

→

Téarma 2 26/27 Fiosrúcháin as Snáithe 2 le foilsiú **(DEY)**

→

Téarma 2 26/27 Scrúdpháipéir Shamplacha(SEC)

→

Meán Fómhair 2027: An chéad grúpa 5ú bliain

→

Meitheamh 2029 Scrúdúchán Stáit Scríofa (SEC)

Snáithe 2: Mionstaidéir ar Fhoinsí

Tarraingítear na ceithre mhionstaidéar chriticiúla ó stair na meánaoise, ó stair na nua-aoise luaithe, ón naoú haois déag, agus ón bhfichiú haois ar aghaidh (ní bheidh forluí idir aon mhionstaidéar a leagtar síos i rogha an fhichiú haois agus an t-inneachar sonraithe ó Shnáithe 3 nó ó Shnáithe 4).

Beidh cothromaíocht sna mionstaidéir sin idir Éire agus an domhan.

Forordófar ábhar na mionstaidéar sin agus foilseoidh an Roinn Oideachais agus Óige an liosta ar bhonn rialta.

Snáithe 2: Mionstaidéir ar Fhoinsí
An Mheánaois
An Nua-Aois Luath
An 19ú hAois
An 20ú hAois ar aghaidh
Téann na scoláirí I ngleic le ***gach*** mionstaidéar atá leagtha síos sna snáithe seo.

Torthaí Foghlama Snáithe 2

Oide

Snáithe 2: Mionstaidéir ar Fhoinsí	
Foghlaimíonn na scoláirí faoin méid seo a leanas	**Ba cheart go mbeadh sé ar chumas na scoláirí**
Straitéisí chun ábhar bunaidh a thuiscint. Faisnéis, peirspictíochtaí, spriocphobail, srl. san ábhar bunaidh a shainaithint. Luach agus/nó teorainneacha an ábhair bunaidh do staraithe a aithint. Taighde a dhéanamh ach dul i ngleic leis an ábhar bunaidh mar atá liostaithe sna mionstaidéir a leagtar síos faoi na ceannteidil seo a leanas: • An Mheánaois • An Nua-Aois Luath • An 19ú hAois • An 20ú hAois ar aghaidh. * Ní bheidh aon fhorluí idir aon mhionstaidéar a leagfar síos do rogha an 20ú haois agus an t-inneachar sonraithe ó Shnáithe 3 nó Snáithe 4.	**2.1** Fianaise agus príomhphointí a shainaithint laistigh d'ábhar bunaidh stairiúil sa mhionstaidéar seo. **2.2** Straitéisí a chur i bhfeidhm chun meastóireacht a dhéanamh ar fhoinsí nach bhfuil cur amach acu orthu trí theicnící anailíse stairiúla. **2.3** An comhthéacs a shainaithint, lena n-áirítear smaointe agus creidimh, inar cruthaíodh ábhar bunaidh. **2.4** Peirspictíochtaí éagsúla atá le fáil sna foinsí a chur i gcomparáid agus i gcodarsnacht. **2.5** Measúnú a dhéanamh ar thábhacht, iontaofacht agus ábharthacht ábhair bunaidh mar fhianaise stairiúil i ndáil leis an mionstaidéar.

Meán Fómhair 2026 – an tSonraíocht le seoladh **(NCCA)** → **Téarma 2 26/27** Fiosrúcháin as Snáithe 2 le foilsiú **(DEY)** → **Téarma 2 26/27 Scrúdpháipéir Shamplacha (SEC)** → **Meán Fómhair 2027: An chéad grúpa 5ú bliain** → **Meitheamh 2029 Scrúdúchán Stáit Scríofa (SEC)**

Snáitheanna 3 agus 4: Forbhreathnú

‘Tá sé beartaithe ní hamháin go gcuirfidh an fiosrú dírithe sin ar thréimhse ar leith le heolas na scoláirí ar shonraí agus feiniméin stairiúla, ach go neartóidh sé a gcomhfhiosacht faoin stair agus go dtacóidh sé leo agus iad ag cur lena gcuid eolais agus tuisceana ina saol amach anseo tar éis eispéireas na scoile.’

Snáitheanna	Réimsí Sonraithe na Foghlama			
Snáithe 3 Éire 1879 - 2009	Rogha 1: 1879 - 1918	Rogha 2: 1919 - 1966	Rogha 3: 1966 - 2009	Roghnaíonn na scoláirí **rogha amháin** ón snáithe seo
Snáithe 4 An Domhan 1917 - 2009	Rogha 1: 1917 - 1945	Rogha 2: 1945 - 1979	Rogha 3: 1979 - 2009	Roghnaíonn na scoláirí **rogha amháin** ón snáithe seo

Sonraíocht Churaclaim le haghaigh Stair na hArdteistiméireachta lch. 17

Sonraíocht Churaclaim le hAghaigh Stair na hArdteistiméireachta

Cad iad na heachtraí stairiúla agus próisis a spreagann athrú a mbeadh dúil ag do scoláirí iontu?

Cliceáil chun breathnú

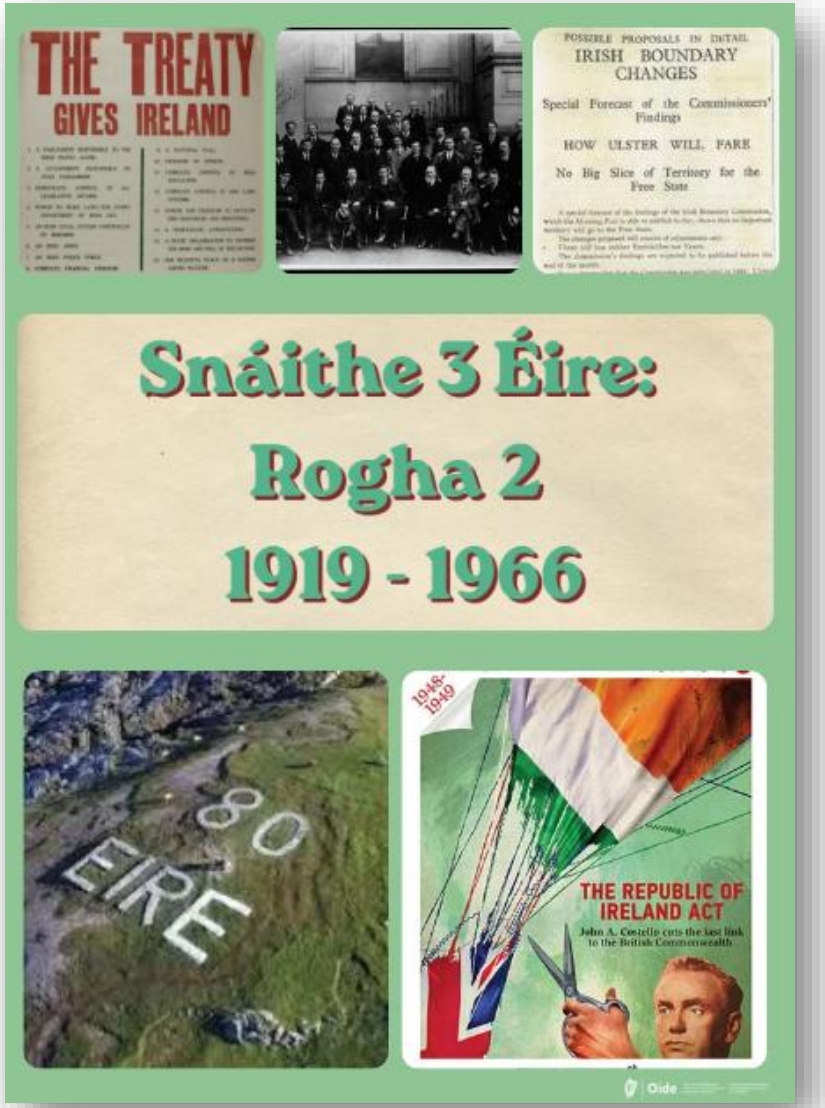
Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

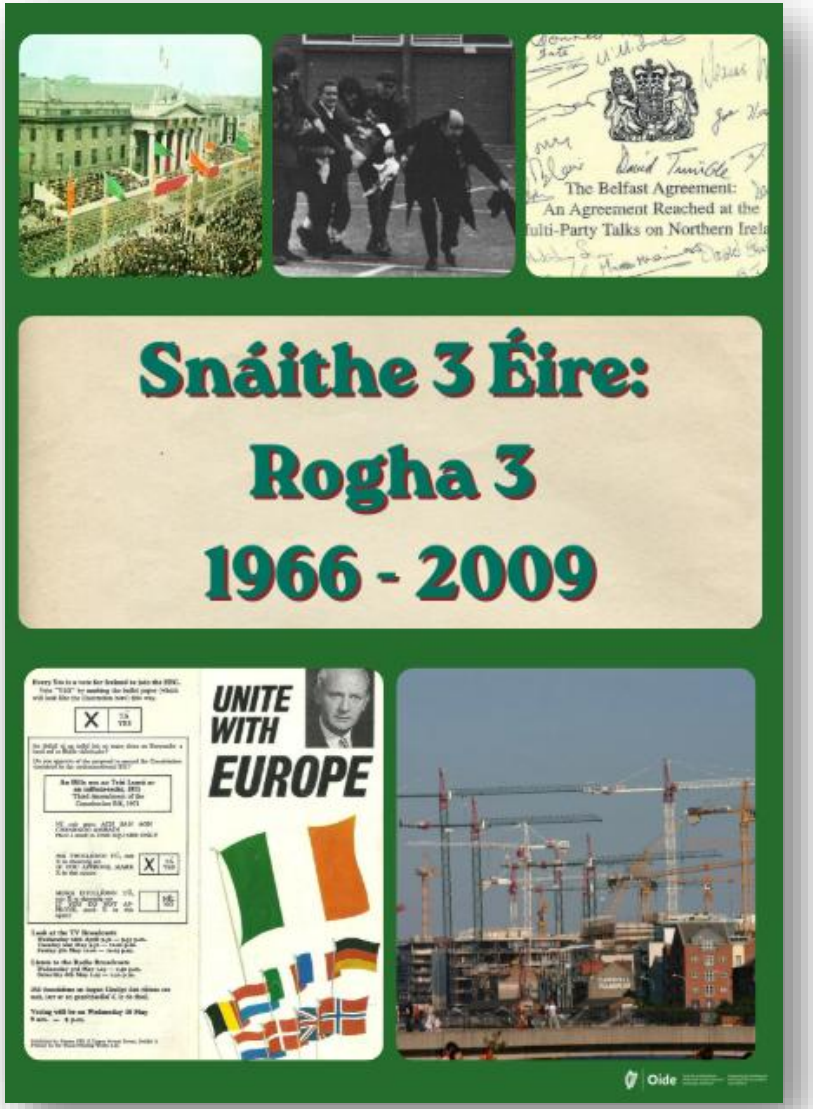
Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Tús Eolais ar Shnáithe 3: Éire 1879-2009

Oide

Forléargas ar Shonraíocht na Staire

Oide

Snáithe 3: Torthaí foghlama

Foghlaimíonn na scoláirí faoin méid seo a leanas	Ba cheart go mbeadh sé ar chumas na scoláirí
Stair na hÉireann trí fhiosrúchán stairiúil faoi na ceannteidil seo a leanas i réimse sonraithe foghlama arna roghnú: • Imeachtaí agus próisis an athraithe • Smaointe agus eagraíochtaí • Taithí saoil agus guthanna faoi cheilt • Sochaí agus cultúr • An geilleagar. (Féach Réimsí Sonraithe na Foghlama in Aguisín 3)	3.1. Scrúdú a dhéanamh ar na himeachtaí nó na próisis athraithe atá sonraithe. 3.2. Na cúiseanna agus na hiarmhairtí a bhaineann leis na himeachtaí agus na próisis sin a mheas. 3.3. Fiosrú a dhéanamh ar na naisc idir imeachtaí áitiúla, náisiúnta agus idirnáisiúnta. 3.4. Iniúchadh a dhéanamh ar an tionchar a bhí ag na smaointe sonraithe ar athrú.

Forléargas ar Shonraíocht na Staire

Oide

Snáithe 3: Torthaí foghlama

Foghlaimíonn na scoláirí faoin méid seo a leanas

Stair na hÉireann trí fhiosrúchán stairiúil faoi na ceannteidil seo a leanas i réimse sonraithe foghlama arna roghnú:

- Imeachtaí agus próisis an athraithe
- Smaointe agus eagraíochtaí
- Taithí saoil agus guthanna faoi cheilt
- Sochaí agus cultúr
- An geilleagar.

(Féach Réimsí Sonraithe na Foghlama in Aguisín 3)

Aguisín 3: Réimsí Sonraithe na Foghlama 1879-2009

Tá cúig ghné ag baint le gach rogha sa snáithe seo a bhfuil 'Imeachtaí agus Próisis an Athraithe' mar bhonn agus taca ag an inneachar a leanas. Tá sé i gceist ag smaointe agus eagraíochtaí; taithí saoil agus guthanna faoi cheilt; an tsochaí agus an cultúr; agus an geilleagar, eolas a dhéanamh do thuiscint na scoláirí ar an tréimhse atá i gceist, an tuiscint sin a chur i gcomhthéacs, agus dúshlán a thabhairt di, rud a thugann tuiscint níos doimhne dóibh ar an am atá caite.

Gnéithe	Rogha 1: 1879–1918	Rogha 2: 1919–1966	Rogha 3: 1966–2009	Torthaí Foghlama
Imeachtaí agus Próisis an Athraithe	Ceist na talún 1879-1909. Rialtas Dúchais agus Aontachtas. Gluaiseachtaí polaitíochta nua – fíornáisiúnachas agus an Ghluaiseacht Lucht Oibre. Comharthaí den fhéiniúlacht chultúrtha: CLG, Conradh na Gaeilge, Athbheochan na Litríochta Angla-Éireannaí, Orduithe Dílseachta. Scoilteanna polaitíochta agus paraimíleatachas: 1912–1918: Polaitíocht Aontachtach, an Tríú Bille Rialtais Dúchais, Conradh agus Cúnant Sollúnta, Óglaigh na hÉireann, Smuigléireacht Gunnaí, An Chéad Chogadh Domhanda, agus Éire, Éirí Amach 1916. Géarchéim an Choinscríofa, Olltoghchán 1918. Cruatan sóisialta agus Frithdhúnadh 1913.	An Chéad Dáil, Cogadh na Saoirse, an Cogadh Cathartha. Críochdheighilt, an tAcht um Rialú na hÉireann, agus bunú Thuaisceart Éireann, Coimisiún na Teorann. Sos Cogaidh, Conradh, agus bunú Shaorstát Éireann de réir dhearbhú na poblachta. An Dara Cogadh Domhanda ar oileán na hÉireann. Polaitíocht ag athrú ar oileán na hÉireann. An Stát leasa i dTuaisceart Éireann.	Na Trioblóidí a bhaineann le Comhaontú Aoine an Chéasta: tús an fhoréigin 1969-72; Sunningdale agus a chliseadh; paraimíleataigh agus príosúin; an próiseas síochána. Síocháin agus athmhuintearas i dtuaisceart Éireann tar éis chomhaontú Aoine an Chéasta. Córa cinniúnacha i bpolaitíocht na hÉireann: Triail na nArm; an Comhaontú Angla-Éireannach (1985), Toghchán Uachtaránachta 1990; Binsí Finlay agus Lindsay. Ballraíocht na hÉireann in CEE/ CE/AE. An t-athrú a chur i bhfeidhm: an bac pósta, díchoiriúlú homaighnéasachta, colscartha, cearta atáirgthe. An Tíogar Ceilteach go dtí cliseadh an gheilleagar in 2008.	**3.1** Scrúdú a dhéanamh ar na himeachtaí nó na próisis athraithe atá sonraithe. **3.2** Na cúiseanna agus na hiarmhairtí a bhaineann leis na himeachtaí agus na próisis sin a mheas. **3.3** Fiosrú a dhéanamh ar na naisc idir imeachtaí áitiúla, náisiúnta agus idirnáisiúnta.

Forléargas ar Shonraíocht na Staire

Aguisín 1: Gluais de Bhriathra Gnímh

Briathar gnímh	Ba cheart go mbeadh sé ar chumas na scoláirí:
Aimsigh	An stór iomchuí le haghaidh ábhar bunaidh a shainaithint; eolas stairiúil a aimsiú laistigh de théacs/foinse, agus foinsí príomhúla agus tánaisteacha á n-úsáid.
Aithin	Foinsí a bhfuarthas rochtain orthu mar chuid den fhiosrúchán nó den mhionstaidéar a aithint agus creidiúint chuí a thabhairt dóibh. Áirítear leis sin aitheantas a thabhairt d'fhoinsí príomhúla agus tánaisteacha, d'fheidhmchláir nó do bhunachair sonraí a úsáideadh nó a bhfuarthas rochtain orthu mar chuid den phróiseas taighde.
Anailísigh	Staidéar nó scrúdú a dhéanamh ar rud go mion, rud a mhiondealú chun na bunghnéithe nó an bunstruchtúr a nochtadh; codanna agus coibhneasa a shainaithint, agus fianaise a léirmhíniú chun teacht ar chonclúidí nó meastóireacht a dhéanamh bunaithe ar scrúdú na fianaise.
Bain feidhm as	Úsáid nó feidhm a bhaint as rud chun fianaise a thabhairt ar thuiscint choincheapúil.
Cuir i bhfeidhm	Feidhm nó úsáid a bhaint as rud chun tasc a dhéanamh.
Cuir in iúl	Smaointe a chur in iúl go soiléir agus go héifeachtach, i scríbhinn, i gcaint nó i bhfoirmeacha eile do lucht féachana chun críche ar leith.
Cuir le chéile	Argóint, míniú nó insint a chruthú nó a fhorbairt bunaithe ar fhianaise.
Déan comparáid/ codarsnacht	Cuntas a thabhairt ar na cosúlachtaí/difríochtaí idir dhá fhoinse nó pheirspictíocht (nó níos mó).
Fiosraigh	Breathnú, ceistiú, cíoradh, staidéar a dhéanamh, d'fhonn fíricí a shuí, peirspictíochtaí a thuiscint, torthaí a nochtadh, naisc a dhéanamh, nó cur síos a dhéanamh ar thuairim nó ar sheasamh.
Forbair	Smaoineamh nó coincheap a fhorbairt agus a bheachtú le haghaidh obair phleanáilte. I gcás ceist taighde, d'fhéadfadh focheisteanna a bheith i gceist leis sin a mbeidh fócas amháin don fhiosrúchán mar thoradh orthu.

Aguisín 2: Gluais téarmaí

Coincheap/ téarma	Tuiscint
Áitiúil	In aice láimhe nó ceangailte le ceantar beag ar leith, cuir i gcás baile, pobal nó réigiún.
Beartas sóisialta	Na pleananna agus na gníomhartha a dhéanann rialtas chun saol agus folláine na ndaoine a chur chun feabhais, go háirithe i réimsí cosúil le sláinte, oideachas, tithíocht, leas agus fostaíocht.
Céimlathais chultúrtha	Cleachtais, luachanna agus creidimh chultúrtha a chur in ord laistigh de shochaí.
Ceist taighde	Is éard atá i gceist le ceist taighde ná ráiteas ceisteach a threoraíonn fiosrúchán taighdeora. D'fhéadfadh an taighdeoir tosú amach le go leor ceisteanna faoina dtopaic ach, le himeacht ama, cuirfidh siad bailchríoch ar na ceisteanna sin agus déanfaidh siad iad a leasú go dtí go dtiocfaidh siad ar cheist amháin a chuimseoidh réimse iomlán a bhfiosrúcháin agus faoina bhféadfadh sraith focheisteanna agus topaicí a bheith suite lena n-iniúchadh. Is próiseas atriallach é ceist taighde a fhorbairt agus tá sé nádúrtha agus dearfach ceist taighde duine a leasú nuair a thagann fianaise nua chun cinn má athraíonn sí ár dtuiscint nó ár mbraistint ar an topaic nó ar na himeachtaí atá i gceist.
Coincheapa stairiúla	Smaointe agus creatlacha bunúsacha a chuireann bonn eolais faoin smaointeoireacht stairiúil agus a chothaíonn an cineál smaointeoireachta sin. Áirítear ar shamplaí tábhacht stairiúil, leanúnachas agus athrú, cúis agus iarmhairt, agus dearcthaí stairiúla.
Comhbhá stairiúil	Meon chun meastóireacht agus machnamh a dhéanamh ar na smaointe, siocracha agus gníomhartha a bhí ag daoine san am atá thart i gcomhthéacs an domhain agus na ré inar mhair siad.

Snáithe 3 Éire 1879-2009 a Fhiosrú

Oide

Gnéithe	Rogha 1: 1879 - 1918	Rogha 2: 1919 - 1966	Rogha 3: 1966 - 2009	Torthaí Foghlama
Imeachtaí agus Próisis an Athraithe	Ceist na talún 1879-1909. Rialtas Dúchais agus Aontachtas. Gluaiseachtaí polaitíochta nua – fíornáisiúnachas agus an Ghluaiseacht Lucht Oibre. Comharthaí den fhéiniúlacht chultúrtha: CLG, Conradh na Gaeilge, Athbheochan na Litríochta Angla-Éireannaí, Orduithe Dílseachta. Scoilteanna polaitíochta agus paraimíleatachas: 1912–1918: Polaitíocht Aontachtach, an Tríú Bille Rialtais Dúchais, Conradh agus Cúnant Sollúnta, Óglaigh na hÉireann, Smuigléireacht Gunnaí, An Chéad Chogadh Domhanda, agus Éire, Éirí Amach 1916. Géarchéim an Choinscríofa, Olltoghchán 1918. Cruatan sóisialta agus Frithdhúnadh 1913.	An Chéad Dáil, Cogadh na Saoirse, an Cogadh Cathartha. Críochdheighilt, an tAcht um Rialú na hÉireann, agus bunú Thuaisceart Éireann, Coimisiún na Teorann. Sos Cogaidh, Conradh, agus bunú Shaorstát Éireann de réir dhearbhú na poblachta. An Dara Cogadh Domhanda ar oileán na hÉireann. Polaitíocht ag athrú ar oileán na hÉireann. An Stát leasa i dTuaisceart Éireann.	Na Trioblóidí a bhaineann le Comhaontú Aoine an Chéasta: tús an fhoréigin 1969-72; Sunningdale agus a chliseadh; paraimíleataigh agus príosúin; an próiseas síochána. Síocháin agus athmhuintearas i dtuaisceart Éireann tar éis chomhaontú Aoine an Chéasta. Córa cinniúnacha i bpolaitíocht na hÉireann: Triail na nArm; an Comhaontú Angla-Éireannach (1985), Toghchán Uachtaránachta 1990; Binsí Finlay agus Lindsay. Ballraíocht na hÉireann in CEE/ CE/AE. An t-athrú a chur i bhfeidhm: an bac pósta, díchoiriúlú homaighnéasachta, colscartha, cearta atáirgthe. An Tíogar Ceilteach go dtí cliseadh an gheilleagar in 2008.	**3.1** Scrúdú a dhéanamh ar na himeachtaí nó na próisis athraithe atá sonraithe. **3.2** Na cúiseanna agus na hiarmhairtí a bhaineann leis na himeachtaí agus na próisis sin a mheas. **3.3** Fiosrú a dhéanamh ar na naisc idir imeachtaí áitiúla, náisiúnta agus idirnáisiúnta.
Smaointe agus eagraíochtaí	Náisiúnachas bunreachtúil, poblachtachas, náisiúnachas cultúrtha, ceannas, aontachtas, dílseachas. Gluaiseachtaí lucht oibre. Ceart vótála do mhná. Eagraíochtaí poblachtacha/ náisiúnacha. Eagraíochtaí aontachtacha/dílseacha. Gluaiseachtaí Talmhaíochta. Smaointe reiligiúnacha agus creideamh. Seicteachas agus leithcheal agus frith-Sheimíteachas.	Náisiúnachas bunreachtúil, poblachtachas, náisiúnachas cultúrtha, ceannas, aontachtas, dílseachas. Gluaiseachtaí lucht oibre. Gluaiseachtaí na mban. Eagraíochtaí poblachtacha/ náisiúnacha. Eagraíochtaí aontachtacha/dílseacha. Smaointe reiligiúnacha agus creideamh. Leithcheal, seicteachas, frith Sheimíteachas, cearta sibhialta, claonroinnt agus cinsireacht.	Náisiúnachas bunreachtúil, poblachtachas, náisiúnachas cultúrtha, ceannas, aontachtas, dílseachas. Gluaiseachtaí lucht oibre. Gluaiseachtaí na mban. Eagraíochtaí poblachtacha/ náisiúnacha. Eagraíochtaí aontachtacha/dílseacha. Smaointe reiligiúnacha, creideamh agus dí-eaglaisiú. Seicteachas, cinsireacht, leithcheal, claonroinnt, cearta sibhialta, agus ciníochas (lena n-áirítear frith Sheimíteachas agus Ioslamafóibe).	**3.4** Iniúchadh a dhéanamh ar an thionchar a bhí ag na Smaointe sonraithe ar athrú. **3.5** Measúnú a dhéanamh ar ról daoine aonair, grúpaí agus eagraíochtaí maidir le himeachtaí agus próisis an athraithe.
Taithí saoil agus guthanna faoi cheilt	Mná san obair, sa pholaitíocht agus sa tsochaí. Eispéiris an Lucht Siúil agus grúpa mionlaigh amháin eile ar oileán na hÉireann. Eispéiris ar scaradh teaghlaigh agus institiúidiú: Neachtlanna Maigdiléana agus Árais Máithreacha is Leanaí.	Mná san obair, sa pholaitíocht agus sa tsochaí. Eispéiris an Lucht Siúil agus grúpa mionlaigh amháin eile ar oileán na hÉireann. Eispéiris ar scaradh teaghlaigh agus institiúidiú: Neachtlanna Maigdiléana agus Árais Máithreacha is Leanaí.	Mná san obair, sa pholaitíocht agus sa tsochaí. Eispéiris an Lucht Siúil agus grúpa mionlaigh amháin eile ar oileán na hÉireann. Eispéiris ar scaradh teaghlaigh agus institiúidiú: Neachtlanna Maigdiléana agus Árais Máithreacha is Leanaí.	**3.6** Iniúchadh a dhéanamh ar an eispéireas a bhí ag mná ag an obair, leis an bpolaitíocht agus leis an tsochaí. **3.7** Smaoineamh ar thaithí saoil na mionlach. **3.8** Scrúdú a dhéanamh ar eispéiris ar scaradh teaghlaigh agus institiúidiú sna suíomhanna sin.
Sochaí agus Cultúr	Beartas rialtais maidir le talamh agus tithíocht ar oileán na hÉireann. Spórt agus sochaí. Teanga agus cultúr. Ról an reiligiúin sa tsochaí. Athruithe san oideachas.	Beartas rialtais maidir le talamh agus tithíocht ar oileán na hÉireann. Teanga agus cultúr. Ról an reiligiúin sa tsochaí. Athruithe san oideachas ar oileán na hÉireann.	Beartas rialtais maidir le talamh agus tithíocht ar oileán na hÉireann. An tionchar a bhí ag ballraíocht in EEC/EC/EU. Teanga agus cultúr. Ról an reiligiúin sa tsochaí. Athruithe san oideachas ar oileán na hÉireann.	**3.9** Anailís a dhéanamh ar an tionchar a bhí ag tosca cultúrtha agus sóisialta ar fhorbairtí sa tréimhse ama sin.
An Geilleagar	Cearta talún agus athriar talúntais. Patrúin dhéimeagrafacha athraitheacha agus eisimirce. Tionsclú ar oileán na hÉireann.	Beartais eacnamaíocha ar oileán na hÉireann. Scéim Hidrileictreach na Sionainne. An Cogadh Eacnamaíoch agus caomhnaitheacht. Saorthrádáil, cómhargadh.	Tionchar eacnamaíoch na ballraíochta in CEE. Infheistíocht Dhíreach Choigríche. Tionchar eacnamaíoch na dTrioblóidí. Fás agus loiceadh eacnamaíoch: Ón Tíogar Ceilteach go tobchliseadh.	**3.10** Fiosrú a dhéanamh ar thionchar na dtosca eacnamaíocha ar fhorbairtí níos leithne sa tréimhse ama sin.

Snáithe 3 Éire 1879 - 2009

Oide

Stair na hArdteistiméireachta: Snáithe 3: Éire 1879–2009

Gnéithe	Rogha 1: 1879 - 1918	Torthaí Foghlama
Imeachtaí agus Próisis an Athraithe	Ceist na talún 1879-1909. Rialtas Dúchais agus Aontachtas. Gluaiseachtaí polaitíochta nua – fíormháisiúnachas agus an Ghluaiseacht Lucht Oibre. Comharthaí den fhéiniúlacht chultúrtha: CLG, Conradh na Gaeilge, Athbheochan na Litríochta Angla-Éireannaí, Orduithe Dílseachta. Scoilteanna polaitíochta agus paraimíleatacha Bille Rialtais Dúchais, Conradh agus Cúnant S Gunnaí, An Chéad Chogadh Domhanda, agus Choinscríofa, Olltoghchán 1918. Cruatan sóisialta agus Frithdhúnadh 1913.	**3.1** Scrúdú a dhéanamh ar na himeachtaí nó na próisis athraithe atá sonraithe. **3.2** Na cúiseanna agus na hiarmhairtí a bhaineann
Smaointe agus eagraíochtaí	Náisiúnachas bunreachtúil, poblachtachas, ná dílseachas. Gluaiseachtaí lucht oibre. Ceart vótála do mhná. Eagraíochtaí poblachtacha/ náisiúnacha. Eagraíochtaí aontachtacha/dílseacha. Gluaiseachtaí Talmhaíochta. Smaointe reiligiúnacha agus creideamh. Seicteachas agus leithcheal agus frith-Sheimí	
Taithí saoil agus guthanna faoi cheilt	Mná san obair, sa pholaitíocht agus sa tsocha Eispéiris an Lucht Siúil agus grúpa mionlaigh a Eispéiris ar scaradh teaghlaigh agus institiúidi Máithreacha is Leanaí.	
Sochaí agus Cultúr	Beartas rialtais maidir le talamh agus tithíocht Spórt agus sochaí. Teanga agus cultúr. Ról an reiligiúin sa tsochaí. Athruithe san oideachas.	
An Geilleagar	Cearta talún agus athriar talúntais. Patrúin dhéimeagrafacha athraitheacha agus Tionsclú ar oileán na hÉireann.	

Stair na hArdteistiméireachta: Snáithe 3: Éire 1879–2009

Gnéithe	Rogha 2: 1919 - 1966	Torthaí Foghlama
Imeachtaí agus Próisis an Athraithe	An Chéad Dáil, Cogadh na Saoirse, an Cogadh Cathartha. Críochdheighilt, an tAcht um Rialú na hÉireann, Teorann. Sos Cogaidh, Conradh, agus bunú Shaorstát Éi An Dara Cogadh Domhanda ar oileán na hÉirea Polaitíocht ag athrú ar oileán na hÉireann. An Stát leasa i dTuaisceart Éireann.	**3.1** Scrúdú a dhéanamh ar na himeachtaí nó na
Smaointe agus eagraíochtaí	Náisiúnachas bunreachtúil, poblachtachas, náis dílseachas. Gluaiseachtaí lucht oibre. Gluaiseachtaí na mban. Eagraíochtaí poblachtacha/ náisiúnacha. Eagraíochtaí aontachtacha/dílseacha. Smaointe reiligiúnacha agus creideamh. Leithcheal, seicteachas, frith Sheimíteachas, ce	
Taithí saoil agus Guthanna faoi cheilt	Mná san obair, sa pholaitíocht agus sa tsochaí. Eispéiris an Lucht Siúil agus grúpa mionlaigh an Eispéiris ar scaradh teaghlaigh agus institiúidiú: Máithreacha is Leanaí.	
Sochaí agus Cultúr	Beartas rialtais maidir le talamh agus tithíocht a Teanga agus cultúr. Ról an reiligiúin sa tsochaí. Athruithe san oideachas ar oileán na hÉireann.	
An Geilleagar	Beartais eacnamaíocha ar oileán na hÉireann. Scéim Hidrileictreach na Sionainne. An Cogadh Eacnamaíoch agus caomhnaitheach Saorthrádáil, cómhargadh.	

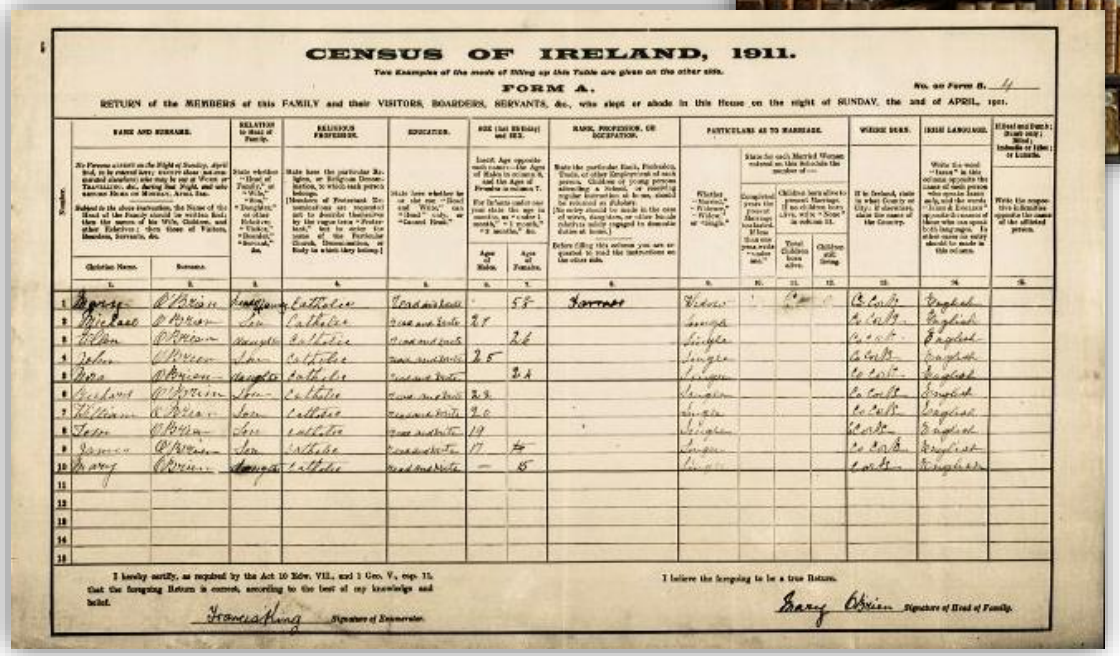
Stair na hArdteistiméireachta: Snáithe 3: Éire 1879–2009

Gnéithe	Rogha 3: 1966-2009	Torthaí Foghlama
Imeachtaí agus Próisis an Athraithe	Na Trioblóidí a bhaineann le Comhaontú Aoine an Chéasta: tús an fhoréigin 1969-72; Sunningdale agus a chliseadh; paraimíleataigh agus príosúin; an próiseas síochána. Síocháin agus athmhuintearas i dtuaisceart Éireann tar éis chomhaontú Aoine an Chéasta. Córa cinniúnacha i bpolaitíocht na hÉireann: Triail na nArm; an Comhaontú Angla-Éireannach (1985), Toghchán Uachtaránachta 1990; Binsí Finlay agus Lindsay. Ballraíocht na hÉireann in CEE/CE/AE. An t-athrú a chur i bhfeidhm: an bac pósta, díchoiriúlú homaighnéasachta, colscartha, cearta atáirgthe. An Tíogar Ceilteach go dtí cliseadh an gheilleagar in 2008.	**3.1** Scrúdú a dhéanamh ar na himeachtaí nó na próisis athraithe atá sonraithe. **3.2** Na cúiseanna agus na hiarmhairtí a bhaineann leis na himeachtaí agus na próisis sin a mheas. **3.3** Fiosrú a dhéanamh ar na naisc idir imeachtaí áitiúla, náisiúnta agus idirnáisiúnta.
Smaointe agus eagraíochtaí	Náisiúnachas bunreachtúil, poblachtachas, náisiúnachas cultúrtha, ceannas, aontachtas, dílseachas. Gluaiseachtaí lucht oibre. Gluaiseachtaí na mban. Eagraíochtaí poblachtacha/ náisiúnacha. Eagraíochtaí aontachtacha/dílseacha. Smaointe reiligiúnacha, creideamh agus dí-eaglaisiú. Seicteachas, cinsireacht, leithcheal, claonroinnt, cearta sibhialta, agus ciníochas (lena n-áirítear frith Sheimíteachas agus loslamafóibe).	**3.4** Iniúchadh a dhéanamh ar an tionchar a bhí ag na smaointe sonraithe ar athrú. **3.5** Measúnú a dhéanamh ar ról daoine aonair, grúpaí agus eagraíochtaí maidir le himeachtaí agus próisis an athraithe.
Taithí saoil agus guthanna faoi cheilt	Mná san obair, sa pholaitíocht agus sa tsochaí. Eispéiris an Lucht Siúil agus grúpa mionlaigh amháin eile ar oileán na hÉireann. Eispéiris ar scaradh teaghlaigh agus institiúidiú: Neachtlanna Maigdiléana agus Árais Máithreacha is Leanaí.	**3.6** Iniúchadh a dhéanamh ar an eispéireas a bhí ag mná ag an obair, leis an bpolaitíocht agus leis an tsochaí. **3.7** Smaoineamh ar thaithí saoil na mionlach. **3.8** Scrúdú a dhéanamh ar eispéiris ar scaradh teaghlaigh agus institiúidiú sna suíomhanna sin.
Sochaí agus Cultúr	Beartas rialtais maidir le talamh agus tithíocht ar oileán na hÉireann. An tionchar a bhí ag ballraíocht in EEC/EC/EU. Teanga agus cultúr. Ról an reiligiúin sa tsochaí. Athruithe san oideachas ar oileán na hÉireann.	**3.9** Anailís a dhéanamh ar an tionchar a bhí ag tosca cultúrtha agus sóisialta ar fhorbairtí sa tréimhse ama sin.
An Geilleagar	Tionchar eacnamaíoch na ballraíochta in CEE. Infheistíocht Dhíreach Choigríche. Tionchar eacnamaíoch na dTrioblóidí. Fás agus loiceadh eacnamaíoch: Ón Tíogar Ceilteach go tobchliseadh.	**3.10** Fiosrú a dhéanamh ar thionchar na dtosca eacnamaíocha ar fhorbairtí níos leithne sa tréimhse ama sin.

Nithe ar fiú Cuimhneamh Orthu Roimh Réimse Sonraithe Foghlama a Roghnú

- Spéis na scoláirí
- Stair áitiúil
- Comhthéacs na Scoile
- D'oilteacht/suimeanna
- Teacht ar fhoinsí

CENSUS OF IRELAND, 1911.

FORM A.

RETURN of the MEMBERS of this FAMILY and their VISITORS, BOARDERS, SERVANTS, &c., who slept or abode in this House on the night of SUNDAY, the 2nd of APRIL, 1911.

I hereby certify, as required by the Act 10 Edw. VII., and 1 Geo. V., cap. 15, that the foregoing Return is correct, according to the best of my knowledge and belief.

Signature of Enumerator.

I believe the foregoing to be a true Return.

Signature of Head of Family.

Réimsí Sonraithe Foghlama a Fhiosrú

1. Fiosraigh na trí rogha ar leathanaigh 32 go 34.
2. Cuimhnigh ar an rogha is fearr a d'oirfeadh do chomhthéacs.
3. Roinn le do comhghleacaithe agus pioc aon rogha amháin chun díriú air inniu.

Stair na hArdteistiméireachta: Snáithe 3: Éire 1879 - 2009

Gnéithe	Rogha 1: 1879–1918	Rogha 2: 1919–1966	Rogha 3: 1966 - 2009	Torthaí Foghlama
Imeachtaí agus Próisis an Athraithe	Ceist na talún 1879-1909. Rialtas Dúchais agus Aontachtas. Gluaiseachtaí polaitíochta nua – fíormháisiúnachas agus an Ghluaiseacht Lucht Oibre. Comharthaí den fhéiniúlacht chultúrtha: CLG, Conradh na Gaeilge, Athbheochan na Litríochta Angla-Éireannaí, Orduithe Dílseachta. Scoilteanna polaitíochta agus paraimíleatachas: 1912–1918: Polaitíocht Aontachtach, an Tríú Bille Rialtais Dúchais, Conradh agus Cúnant Sollúnta, Óglaigh na hÉireann, Smuigléireacht Gunnaí, An Chéad Chogadh Domhanda, agus Éire, Éirí Amach 1916. Géarchéim an Choinscríofa, Olltoghchán 1918. Cruatan sóisialta agus Frithdhúnadh 1913.	An Chéad Dáil, Cogadh na Saoirse, an Cogadh Cathartha. Críochdheighilt, an tAcht um Rialú na hÉireann, agus bunú Thuaisceart Éireann, Coimisiún na Teorann. Sos Cogaidh, Conradh, agus bunú Shaorstát Éireann de réir dhearbhú na poblachta. An Dara Cogadh Domhanda ar oileán na hÉireann. Polaitíocht ag athrú ar oileán na hÉireann. An Stát leasa i dTuaisceart Éireann.	Na Trioblóidí a bhaineann le Comhaontú Aoine an Chéasta: tús an fhoréigin 1969-72; Sunningdale agus a chliseadh; paraimíleataigh agus príosúin; an próiseas síochána. Síocháin agus athmhuintearas i dtuaisceart Éireann tar éis chomhaontú Aoine an Chéasta. Córa cinniúnacha i bpolaitíocht na hÉireann: Triail na nArm; an Comhaontú Angla-Éireannach (1985), Toghchán Uachtaránachta 1990; Binsí Finlay agus Lindsay. Ballraíocht na hÉireann in CEE/ CE/AE. An t-athrú a chur i bhfeidhm: an bac pósta, díchoiriúlú homaighnéasachta, colscartha, cearta atáirgthe. An Tíogar Ceilteach go dtí cliseadh an gheilleagar in 2008.	3.1 Scrúdú a dhéanamh ar na himeachtaí nó na próisis athraithe atá sonraithe. 3.2 Na cúiseanna agus na hiarmhairtí a bhaineann leis na himeachtaí agus na próisis sin a mheas. 3.3 Fiosrú a dhéanamh ar na naisc idir imeachtaí áitiúla, náisiúnta agus idirnáisiúnta.
Smaointe agus eagraíochtaí	Náisiúnachas bunreachtúil, poblachtachas, náisiúnachas cultúrtha, ceannas, aontachtas, dílseachas. Gluaiseachtaí lucht oibre. Ceart vótála do mhná. Eagraíochtaí poblachtacha/ náisiúnacha. Eagraíochtaí aontachtacha/dílseacha. Gluaiseachtaí Talmhaíochta. Smaointe reiligiúnacha agus creideamh. Seicteachas agus leithcheal agus frith-Sheimíteachas.	Náisiúnachas bunreachtúil, poblachtachas, náisiúnachas cultúrtha, ceannas, aontachtas, dílseachas. Gluaiseachtaí lucht oibre. Gluaiseachtaí na mban. Eagraíochtaí poblachtacha/ náisiúnacha. Eagraíochtaí aontachtacha/dílseacha. Smaointe reiligiúnacha agus creideamh. Leithcheal, seicteachas, frith Sheimíteachas, cearta sibhialta, claonroinnt agus cinsireacht.	Náisiúnachas bunreachtúil, poblachtachas, náisiúnachas cultúrtha, ceannas, aontachtas, dílseachas. Gluaiseachtaí lucht oibre. Gluaiseachtaí na mban. Eagraíochtaí poblachtacha/ náisiúnacha. Eagraíochtaí aontachtacha/dílseacha. Smaointe reiligiúnacha, creideamh agus dí-eaglaisiú. Seicteachas, cinsireacht, leithcheal, claonroinnt, cearta sibhialta, agus ciníochas (lena n-áirítear frith Sheimíteachas agus Ioslamafóibe).	3.4 Iniúchadh a dhéanamh ar an thionchar a bhí ag na Smaointe sonraithe ar athrú. 3.5 Measúnú a dhéanamh ar ról daoine aonair, grúpaí agus eagraíochtaí maidir le himeachtaí agus próisis an athraithe.
Taithí saoil agus guthanna faoi cheilt	Mná san obair, sa pholaitíocht agus sa tsochaí. Eispéiris an Lucht Siúil agus grúpa mionlaigh amháin eile ar oileán na hÉireann. Eispéiris ar scaradh teaghlaigh agus institiúidiú: Neachtlanna Maigdiléana agus Árais Máithreacha is Leanaí.	Mná san obair, sa pholaitíocht agus sa tsochaí. Eispéiris an Lucht Siúil agus grúpa mionlaigh amháin eile ar oileán na hÉireann. Eispéiris ar scaradh teaghlaigh agus institiúidiú: Neachtlanna Maigdiléana agus Árais Máithreacha is Leanaí.	Mná san obair, sa pholaitíocht agus sa tsochaí. Eispéiris an Lucht Siúil agus grúpa mionlaigh amháin eile ar oileán na hÉireann. Eispéiris ar scaradh teaghlaigh agus institiúidiú: Neachtlanna Maigdiléana agus Árais Máithreacha is Leanaí.	3.6 Iniúchadh a dhéanamh ar an eispéireas a bhí ag mná ag an obair, leis an bpolaitíocht agus leis an tsochaí. 3.7 Smaoineamh ar thaithí saoil na mionlach. 3.8 Scrúdú a dhéanamh ar eispéiris ar scaradh teaghlaigh agus institiúidiú sna suíomhanna sin.
Sochaí agus Cultúr	Beartas rialtais maidir le talamh agus tithíocht ar oileán na hÉireann. Spórt agus sochaí. Teanga agus cultúr. Ról an reiligiúin sa tsochaí. Athruithe san oideachas.	Beartas rialtais maidir le talamh agus tithíocht ar oileán na hÉireann. Teanga agus cultúr. Ról an reiligiúin sa tsochaí. Athruithe san oideachas ar oileán na hÉireann.	Beartas rialtais maidir le talamh agus tithíocht ar oileán na hÉireann. An tionchar a bhí ag ballraíocht in EEC/EC/EU. Teanga agus cultúr. Ról an reiligiúin sa tsochaí. Athruithe san oideachas ar oileán na hÉireann.	3.9 Anailís a dhéanamh ar an tionchar a bhí ag tosca cultúrtha agus sóisialta ar fhorbairtí sa tréimhse ama sin.
An Geilleagar	Cearta talún agus athriar talúntais. Patrúin dhéimeagrafacha athraitheacha agus eisimirce. Tionsclú ar oileán na hÉireann.	Beartais eacnamaíocha ar oileán na hÉireann. Scéim Hidrileictreach na Sionainne. An Cogadh Eacnamaíoch agus caomhnaitheacht. Saorthrádáil, cómhargadh.	Tionchar eacnamaíoch na ballraíochta in CEE. Infheistíocht Dhíreach Choigríche. Tionchar eacnamaíoch na dTrioblóidí. Fás agus loiceadh eacnamaíoch: Ón Tíogar Ceilteach go tobchliseadh.	3.10 Fiosrú a dhéanamh ar thionchar na dtosca eacnamaíocha ar fhorbairtí níos leithne sa tréimhse ama sin.

Snáithe 3 a Fhiosrú: Imeachtaí agus Próisis an Athraithe

1. Tóg nóiméad chun cuimhneamh ar **na himeachtaí agus próisis an athraithe** i do rogha.
2. Roghnaigh **na himeachtaí nó próisis** is túisce a ndéanfá fiosrú orthu in éineacht le do scoláirí.
3. Conas a dhéanfadh na torthaí foghlama ábhartha eolas le haghaidh do chur chuige i leith an teagaisc, foghlama, agus measúnaithe?

Stair na hArdteistiméireachta: Snáithe 3: Éire 1879 - 2009

Gnéithe	Rogha 1: 1879–1918	Rogha 2: 1919–1966	Rogha 3: 1966 - 2009	Torthaí Foghlama
Imeachtaí agus Próisis an Athraithe	Ceist na talún 1879-1909. Rialtas Dúchais agus Aontachtas. Gluaiseachtaí polaitíochta nua – fiornáisiúnachas agus an Ghluaiseacht Lucht Oibre. Comharthaí den fhéiniúlacht chultúrtha: CLG, Conradh na Gaeilge, Athbheochan na Litríochta Angla-Éireannaí, Orduithe Dílseachta. Scoilteanna polaitíochta agus paraimíleatachas: 1912–1918: Polaitíocht Aontachtach, an Tríú Bille Rialtais Dúchais, Conradh agus Cúnant Sollúnta, Óglaigh na hÉireann, Smuigléireacht Gunnaí, An Chéad Chogadh Domhanda, agus Éire, Éirí Amach 1916. Géarchéim an Choinscríofa, Olltoghchán 1918. Cruatan sóisialta agus Frithdhúnadh 1913.	An Chéad Dáil, Cogadh na Saoirse, an Cogadh Cathartha. Críochdheighilt, an tAcht um Rialú na hÉireann, agus bunú Thuaisceart Éireann, Coimisiún na Teorann. Sos Cogaidh, Conradh, agus bunú Shaorstát Éireann de réir dhearbhú na poblachta. An Dara Cogadh Domhanda ar oileán na hÉireann. Polaitíocht ag athrú ar oileán na hÉireann. An Stát leasa i dTuaisceart Éireann.	Na Trioblóidí a bhaineann le Comhaontú Aoine an Chéasta: tús an fhoréigin 1969-72; Sunningdale agus a chliseadh; paraimíleataigh agus príosúin; an próiseas síochána. Síocháin agus athmhuintearas i dtuaisceart Éireann tar éis chomhaontú Aoine an Chéasta. Córa cinniúnacha i bpolaitíocht na hÉireann: Triail na nArm; an Comhaontú Angla-Éireannach (1985), Toghchán Uachtaránachta 1990; Binsí Finlay agus Lindsay. Ballraíocht na hÉireann in CEE/ CE/AE. An t-athrú a chur i bhfeidhm: an bac pósta, díchoiriúlú homaighnéasachta, colscartha, cearta atáirgthe. An Tíogar Ceilteach go dtí cliseadh an gheilleagar in 2008.	**3.1** Scrúdú a dhéanamh ar na himeachtaí nó na próisis athraithe atá sonraithe. **3.2** Na cúiseanna agus na hiarmhairtí a bhaineann leis na himeachtaí agus na próisis sin a mheas. **3.3** Fiosrú a dhéanamh ar na naisc idir imeachtaí áitiúla, náisiúnta agus idirnáisiúnta.
Smaointe agus eagraíochtaí	Náisiúnachas bunreachtúil, poblachtachas, náisiúnachas cultúrtha, ceannas, aontachtas, dílseachas. Gluaiseachtaí lucht oibre. Ceart vótála do mhná. Eagraíochtaí poblachtacha/ náisiúnacha. Eagraíochtaí aontachtacha/dílseacha. Gluaiseachtaí Talmhaíochta. Smaointe reiligiúnacha agus creideamh. Seicteachas agus leithcheal agus frith-Sheimíteachas.	Náisiúnachas bunreachtúil, poblachtachas, náisiúnachas cultúrtha, ceannas, aontachtas, dílseachas. Gluaiseachtaí lucht oibre. Gluaiseachtaí na mban. Eagraíochtaí poblachtacha/ náisiúnacha. Eagraíochtaí aontachtacha/dílseacha. Smaointe reiligiúnacha agus creideamh. Leithcheal, seicteachas, frith Sheimíteachas, cearta sibhialta, claonroinnt agus cinsireacht.	Náisiúnachas bunreachtúil, poblachtachas, náisiúnachas cultúrtha, ceannas, aontachtas, dílseachas. Gluaiseachtaí lucht oibre. Gluaiseachtaí na mban. Eagraíochtaí poblachtacha/ náisiúnacha. Eagraíochtaí aontachtacha/dílseacha. Smaointe reiligiúnacha, creideamh agus dí-eaglaisiú. Seicteachas, cinsireacht, leithcheal, claonroinnt, cearta sibhialta, agus ciníochas (lena n-áirítear frith Sheimíteachas agus Ioslamafóibe).	**3.4** Iniúchadh a dhéanamh ar an thionchar a bhí ag na Smaointe sonraithe ar athrú. **3.5** Measúnú a dhéanamh ar ról daoine aonair, grúpaí agus eagraíochtaí maidir le himeachtaí agus próisis an athraithe.
Taithí saoil agus guthanna faoi cheilt	Mná san obair, sa pholaitíocht agus sa tsochaí. Eispéiris an Lucht Siúil agus grúpa mionlaigh amháin eile ar oileán na hÉireann. Eispéiris ar scaradh teaghlaigh agus institiúidiú: Neachtlanna Maigdiléana agus Árais Máithreacha is Leanaí.	Mná san obair, sa pholaitíocht agus sa tsochaí. Eispéiris an Lucht Siúil agus grúpa mionlaigh amháin eile ar oileán na hÉireann. Eispéiris ar scaradh teaghlaigh agus institiúidiú: Neachtlanna Maigdiléana agus Árais Máithreacha is Leanaí.	Mná san obair, sa pholaitíocht agus sa tsochaí. Eispéiris an Lucht Siúil agus grúpa mionlaigh amháin eile ar oileán na hÉireann. Eispéiris ar scaradh teaghlaigh agus institiúidiú: Neachtlanna Maigdiléana agus Árais Máithreacha is Leanaí.	**3.6** Iniúchadh a dhéanamh ar an eispéireas a bhí ag mná ag an obair, leis an bpolaitíocht agus leis an tsochaí. **3.7** Smaoineamh ar thaithí saoil na mionlach. **3.8** Scrúdú a dhéanamh ar eispéiris ar scaradh teaghlaigh agus institiúidiú sna suíomhanna sin.
Sochaí agus Cultúr	Beartas rialtais maidir le talamh agus tithíocht ar oileán na hÉireann. Spórt agus sochaí. Teanga agus cultúr. Ról an reiligiúin sa tsochaí. Athruithe san oideachas.	Beartas rialtais maidir le talamh agus tithíocht ar oileán na hÉireann. Teanga agus cultúr. Ról an reiligiúin sa tsochaí. Athruithe san oideachas ar oileán na hÉireann.	Beartas rialtais maidir le talamh agus tithíocht ar oileán na hÉireann. An tionchar a bhí ag ballraíocht in EEC/EC/EU. Teanga agus cultúr. Ról an reiligiúin sa tsochaí. Athruithe san oideachas ar oileán na hÉireann.	**3.9** Anailís a dhéanamh ar an tionchar a bhí ag tosca cultúrtha agus sóisialta ar fhorbairtí sa tréimhse ama sin.
An Geilleagar	Cearta talún agus athriar talúntais. Patrúin dhéimeagrafacha athraitheacha agus eisimirce. Tionsclú ar oileán na hÉireann.	Beartais eacnamaíocha ar oileán na hÉireann. Scéim Hidrileictreach na Sionainne. An Cogadh Eacnamaíoch agus caomhnaitheacht. Saorthrádáil, cómhargadh.	Tionchar eacnamaíoch na ballraíochta in CEE. Infheistíocht Dhíreach Choigríche. Tionchar eacnamaíoch na dTrioblóidí. Fás agus loiceadh eacnamaíoch: Ón Tíogar Ceilteach go tobchliseadh.	**3.10** Fiosrú a dhéanamh ar thionchar na dtosca eacnamaíocha ar fhorbairtí níos leithne sa tréimhse ama sin.

Snáithe 3 a Fhiosrú: Smaointe agus Eagraíochtaí

1. Léigh an t-ábhar atá leagtha síos laistigh de **Smaointe agus Eagraíochtaí.**
2. Conas a dhéanfadh torthaí foghlama ábhartha eolas le haghaidh do chur chuige i leith an teagaisc, foghlama, agus measúnaithe?
3. An bhfuil deiseanna ann gnéithe de thaithí saoil agus guthanna ceilte a chomhtháthú leis an imeacht nó próiseas atá roghnaithe agat?

Gnéithe	Rogha 1: 1879 - 1918	Rogha 2: 1919 - 1966	Rogha 3: 1966 - 2009	Torthaí Foghlama
Smaointe agus eagraíochtaí	Náisiúnachas bunreachtúil, poblachtachas, náisiúnachas cultúrtha, ceannas, aontachtas, dílseachas. Gluaiseachtaí lucht oibre. Ceart vótála do mhná. Eagraíochtaí poblachtacha/ náisiúnacha. Eagraíochtaí aontachtacha/dílseacha. Gluaiseachtaí Talmhaíochta. Smaointe reiligiúnacha agus creideamh. Seicteachas agus leithcheal agus frith-Sheimíteachas	Náisiúnachas bunreachtúil, poblachtachas, náisiúnachas cultúrtha, ceannas, aontachtas, dílseachas. Gluaiseachtaí lucht oibre. Gluaiseachtaí na mban. Eagraíochtaí poblachtacha/ náisiúnacha. Eagraíochtaí aontachtacha/dílseacha. Smaointe reiligiúnacha agus creideamh. Leithcheal, seicteachas, frith Sheimíteachas, cearta sibhialta, claonroinnt agus cinsireacht.	Náisiúnachas bunreachtúil, poblachtachas, náisiúnachas cultúrtha, ceannas, aontachtas, dílseachas. Gluaiseachtaí lucht oibre. Gluaiseachtaí na mban. Eagraíochtaí poblachtacha/ náisiúnacha. Eagraíochtaí aontachtacha/dílseacha. Smaointe reiligiúnacha, creideamh agus dí-eaglaisiú. Seicteachas, cinsireacht, leithcheal, claonroinnt, cearta sibhialta, agus ciníochas (lena n-áirítear frith Sheimíteachas agus Ioslamafóibe).	**3.4** Iniúchadh a dhéanamh ar an tionchar a bhí ag na smaointe sonraithe ar athrú. **3.5** Measúnú a dhéanamh ar ról daoine aonair, grúpaí agus eagraíochtaí maidir le himeachtaí agus próisis an athraithe.

Snáithe a 3 a Fhiosrú: Taithí Saoil agus Guthanna Faoi Cheilt

Oide

Gnéithe	Rogha 1: 1879 - 1918	Rogha 2: 1919 - 1966	Rogha 3: 1966 - 2009	Torthaí Foghlama
Taithí saoil agus guthanna faoi cheilt	Mná san obair, sa pholaitíocht agus sa tsochaí. Eispéiris an Lucht Siúil agus grúpa mionlaigh amháin eile ar oileán na hÉireann. Eispéiris ar scaradh teaghlaigh agus institiúidiú: Neachtlanna Maigdiléana agus Árais Máithreacha is Leanaí.	Mná san obair, sa pholaitíocht agus sa tsochaí. Eispéiris an Lucht Siúil agus grúpa mionlaigh amháin eile ar oileán na hÉireann. Eispéiris ar scaradh teaghlaigh agus institiúidiú: Neachtlanna Maigdiléana agus Árais Máithreacha is Leanaí.	Mná san obair, sa pholaitíocht agus sa tsochaí. Eispéiris an Lucht Siúil agus grúpa mionlaigh amháin eile ar oileán na hÉireann. Eispéiris ar scaradh teaghlaigh agus institiúidiú: Neachtlanna Maigdiléana agus Árais Máithreacha is Leanaí.	**3.6** Iniúchadh a dhéanamh ar an eispéireas a bhí ag mná ag an obair, leis an bpolaitíocht agus leis an tsochaí. **3.7** Smaoineamh ar thaithí saoil na mionlach. **3.8** Scrúdú a dhéanamh ar eispéiris ar scaradh teaghlaigh agus institiúidiú sna suíomhanna sin.

Snáithe 3 Éire a Fhiosrú: Sochaí agus Cultúr

Gnéithe	Rogha 1: 1879 - 1918	Rogha 2: 1919 - 1966	Rogha 3: 1966 - 2009	Torthaí Foghlama
Sochaí agus cultúr	Beartas rialtais maidir le talamh agus tithíocht ar oileán na hÉireann. Spórt agus sochaí. Teanga agus cultúr. Ról an reiligiúin sa tsochaí. Athruithe san oideachas.	Beartas rialtais maidir le talamh agus tithíocht ar oileán na hÉireann. Teanga agus cultúr. Ról an reiligiúin sa tsochaí. Athruithe san oideachas ar oileán na hÉireann.	Beartas rialtais maidir le talamh agus tithíocht ar oileán na hÉireann. An tionchar a bhí ag ballraíocht in EEC/EC/EU. Teanga agus cultúr. Ról an reiligiúin sa tsochaí. Athruithe san oideachas ar oileán na hÉireann.	**3.9** Anailís a dhéanamh ar an tionchar a bhí ag tosca cultúrtha agus sóisialta ar fhorbairtí sa tréimhse ama sin.

Snáithe 3 Éire a Fhiosrú: An Geilleagar

Oide

Gnéithe	Rogha: 1879 - 1918	Rogha 2: 1919 - 1966	Rogha 3: 1966 - 2009	Torthaí Foghlama
An Geilleagar	Cearta talún agus athriar talúntais. Patrúin dhéimeagrafacha athraitheacha agus eisimirce. Tionsclú ar oileán na hÉireann.	Beartais eacnamaíocha ar oileán na hÉireann. Scéim Hidrileictreach na Sionainne. An Cogadh Eacnamaíoch agus caomhnaitheacht. Saorthrádáil, cómhargadh.	Tionchar eacnamaíoch na ballraíochta in CEE. Infheistíocht Dhíreach Choigríche. Tionchar eacnamaíoch na dTrioblóidí. Fás agus loiceadh eacnamaíoch: Ón Tíogar Ceilteach go tobchliseadh.	**3.10** Fiosrú a dhéanamh ar thionchar na dtosca eacnamaíocha ar fhorbairtí níos leithne sa tréimhse ama sin.

Snáithe 3 a Leagan Amach: Éire 1879-2009

1: Fiosraigh an rogha is mó a oireann do chomhthéacs do ranga agus roghnaigh é.

2: Cuimhnigh ar imeachtaí agus próisis an athraithe.

3: Roghnaigh na himeachtaí nó próisis is túisce a ndéanfá fiosrú orthu in éineacht le do scoláirí.

4: Cad iad na torthaí foghlama a dhéanann eolas le haghaidh do chur chuige i leith an teagaisc, foghlama, agus measúnaithe?

5: An bhfuil deiseanna ann gnéithe de réimsí eile a chomhtháthú – guthanna ceilte, abair – leis an imeacht nó próiseas roghnaithe agat?

Oide

Stair na hArdteistiméireachta

Snáithe 3: Éire

Rogha:

	Sonraíocht	Torthaí foghlama	Cad é an chuma a bheadh air?	Sonraíocht	Torthaí Foghlama	Cén chuma a bheadh air?
Imeachtaí agus Próisís an Athraithe						
Smaointí agus Eagraíochtaí Taithí saoil agus guthanna faoi cheilt Sochaí agus Cultúr An Geilleagar						
Machnamh						

Gnéithe ar Mhaithe le Foghlaim an Scoláire

Oide

Stair na hArdteistiméireachta

Snáithe 3: Éire

Rogha 2:

1919 - 1966

	Sonraíocht	Torthaí Foghlama	Cad é an chuma a bheadh air?	Sonraíocht	Torthaí Foghlama	Cén chuma a bheadh air?
Imeachtaí agus Próisís an Athraithe	An Chéad Dáil	**3.1** Scrúdú a dhéanamh ar na himeachtaí nó na próisis athraithe atá sonraithe. **3.2** Na cúiseanna agus na hiarmhairtí a bhaineann leis na himeachtaí agus na próisis sin a mheas.	Re enactment of the First Dáil.			
Smaointí agus Eagraíochtaí Taithí saoil agus guthanna faoi cheilt Sochaí agus Cultúr An Geilleagar	Mná sa pholaitíocht Náisiúnachas bunreachtúil Ceannas Cinsireacht	**3.4** Iniúchadh a dhéanamh ar an tionchar a bhí ag na smaointe sonraithe ar athrú. **1.7** Anailís a dhéanamh ar luach agus/nó ar theorainneacha foinsí príomhúla agus tánaisteacha éagsúla i ndáil lena bhfiosrúchán.	Constance Markievicz Declaration of Independence (Dail 100.ie) Democratic Programme (Oireachtas.ie) Farce, humiliation, insanity - What the papers say about the First Dáil (Century Ireland)			
Machnamh	Nascanna leis an tSraith Shóisear Comhthéacs Áitiúil Rochtain ar chartlanna/ leabharlann áitiúil/ iarsmalann					

Gnéithe ar Mhaithe le Foghlaim an Scoláire

Oide

Oide

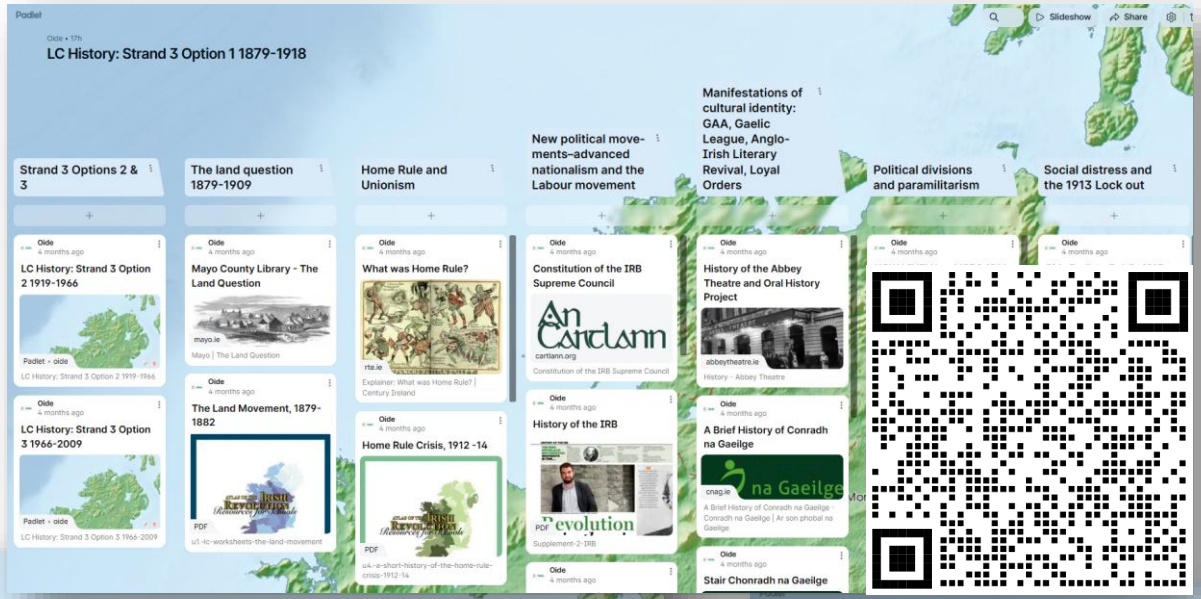
Stair na hArdteistiméireachta

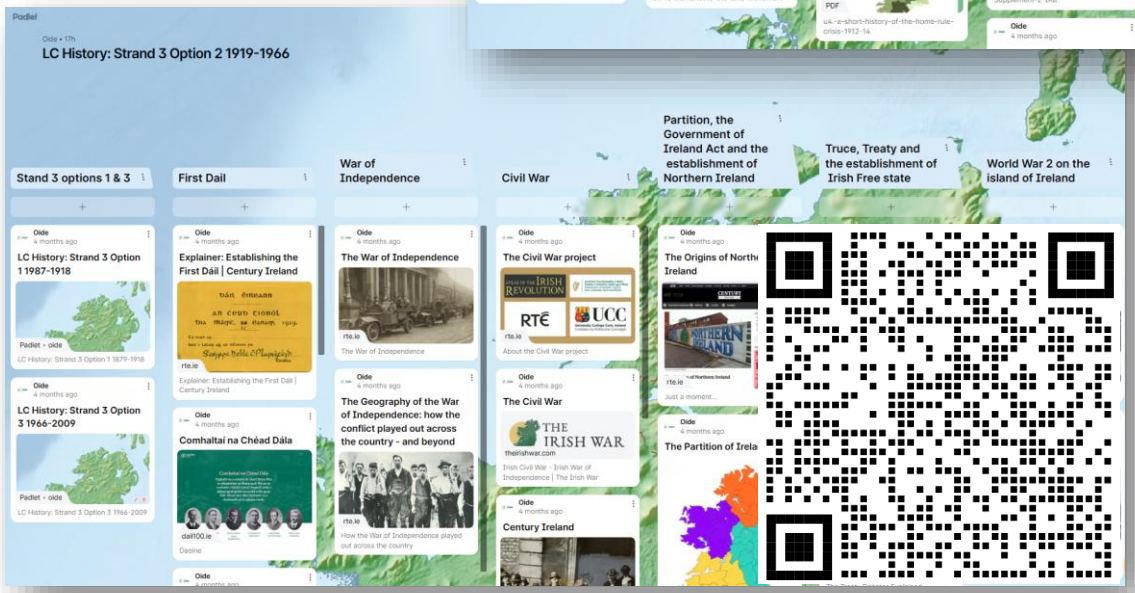
Snáithe 3: Éire

Rogha:

	Sonraíocht	Torthaí foghlama	Cad é an chuma a bheadh air?	Sonraíocht	Torthaí Foghlama	Cén chuma a bheadh air?
Imeachtaí agus Próisís an Athraithe						
Smaointí agus Eagraíochtaí Taithí saoil agus guthanna faoi cheilt Sochaí agus Cultúr An Geilleagar						
Machnamh						

Ag Fiosrú Acmhainní Snáithe 3 ar Mhaithe le Foghlaim an Scoláire

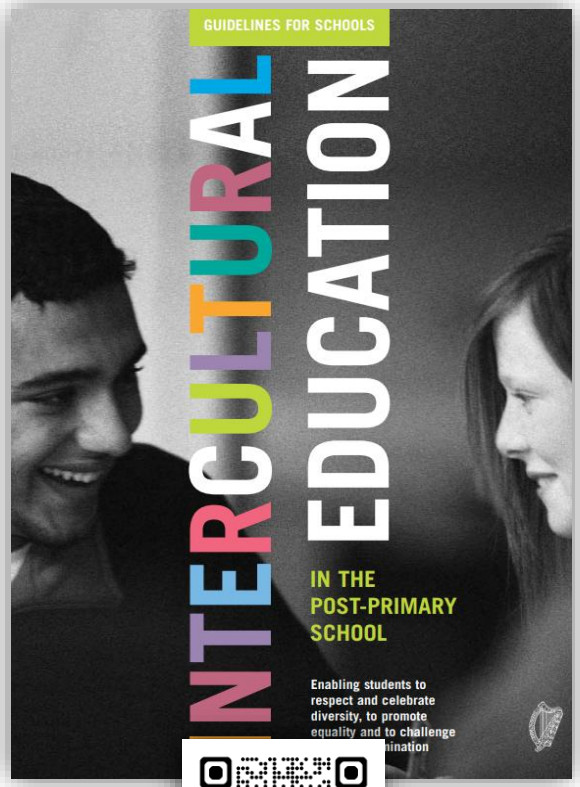

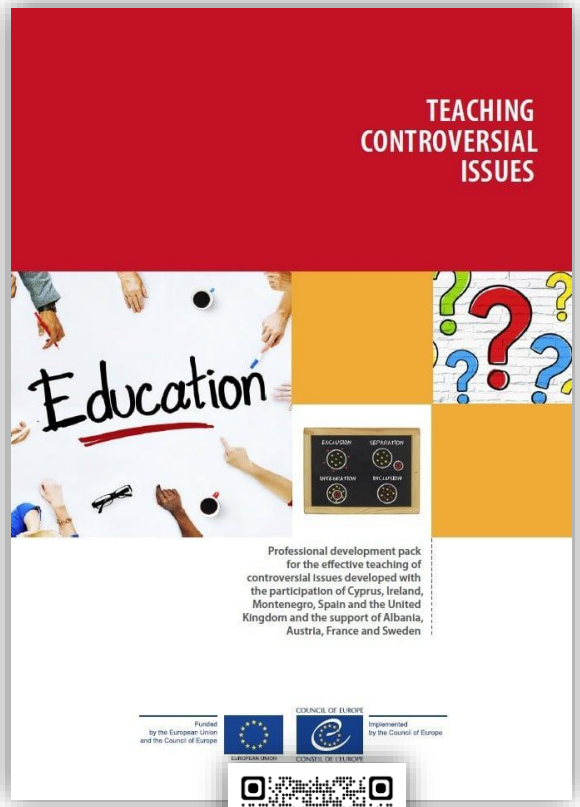

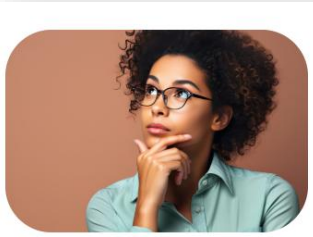
Cuir Chuige le hAghaidh Saincheisteanna Íogaire sa Stair a Mhúineadh

Oide

Ag Ullmhú don Teagasc

OSPS/OCG a Theagasc

Acmhainní lena n-úsáid i dTeagasc OSPS/OCG 2023

Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Learning of School Leaders and Teachers

Machnamh

Oide

Láidreachtaí reatha

Cad atá i bhfeidhm faoi láthair i do rannóg/scoil a thacóidh le múinteoireacht agus foghlaim éifeachtach na sonraíochta nua le haghaidh Staire?

Réimse atá le forbairt

An bhfuil aon réimse amháin a dteastóidh pleanáil dhírithe uaidh?

Gníomh

Cad iad na tacaíochtaí, acmhainní, nó cinntí a chuirfeadh an tosaíocht sin chun cinn?

Snáithe 3
Éire **1879–2009**
Rogha 1: 1879 - 1918
Rogha 2: 1918 - 1966
Rogha 3: 1966 - 2009
Roghnaíonn na scoláirí **rogha amháin** ón snáithe seo